

מראי מקומות- חולין ה'

בר' ירוחם (וכן פסק השו"ע) דאפי' אם אינו מומר לשבת וע"ז, מ"מ יכול להיות מומר לכל התורה כולה, אלמא דאפי' אם אינו עובר על כל עבירה ממש, מ"מ יכול להיות מומר לכל התורה כולה. ולכן הק', מהו גדר הדבר, אם יכול להיות דשומר איזה מצוות ומ"מ הוא מומר לכל התורה, א"כ מה נחשב מומר לכל התורה. וכ' דמי שעובר בג' מצוות ידועות ומפורסמות, הו"ל כמו שור שנוגח שור חמור וגמל, דעי"ז נעשה מועד לכולן, ובזה הו"ל

מומר לכל התורה [אולם ק"ק, שהרי כיון ששומר איזה מצוות, א"כ לכאור' אי"ז מועד לכולן, וע"ע. ועוד, אם רק צריך לעבור על ג' עבירות, א"כ מהו כוונת ר' ירוחם דשומר שבת ואינו עובר ע"ז, הרי יכול להיות דשומר כמה מצוות. ואם כוונת התבו"ש דמסתמא עובר על כל המצוות חוץ משבת וע"ז, א"כ מה ה' קושייתו בכלל, לימא דכל עבירה שבא לידו, חוץ מע"ז ושבת, הוא עובר, ולמה צריך לומר ג', וכל זה צ"ע]. וע"ע ברעק"א דכ' דמה דפסק השו"ע דהו"ל מומר לכל התורה אפי' אם אינו עובר בשבת וע"ז, היינו משום דאם ה' צריך לעבור גם אלו, הא בלא"ה נחשב מומר לכל התורה כולה, וא"כ למה צריך להיות מומר לכל השאר, אלא דהק' רעק"א, דאולי מחלל שבת בצנעא הוא, ובזה אינו נחשב מומר לכל התורה כולה, וא"כ מהו ההכרח לומר דשומר שבת לגמרי, והניח בקו' [ולכאור' עוד יש להק', מהו ההכרח בכלל, לימא דלא בא לידו היכולת לעבוד ע"ז, ומ"מ, כיון דאנו רואים דעובר על כל עבירה שבא לידו (וודאי לפי התבו"ש דיכולים לומר כן לאחר שעבר על ג' מצוות), א"כ הו"ל מומר לכל התורה כולה, אבל לא ראינו אותו שעבר באיסור ע"ז, וע"ע].

(ד) **מכם ולא כולכם, להוציא את המומר- ע' בש"ך** (יו"ד ב', ב') דכ' דנראה מכאן דאפי' מומר לכל התורה חוץ משבת וע"ז אין שחיטתו שחיטה מדאורייתא. והק' רעק"א (שם, והובא בחי' רעק"א), אם אמרי' דכוונת הגמ' דמי דהוי מומר לכל התורה כולה אין שחיטתו שחיטה מן התורה, א"כ נראה דאף מי שהוא מצווה בשחיטה, אבל כיון דאינו חושש למצות שחיטה, לא מקרי בר זביחה. וכ' דא"כ הוי ק' להרשב"א ודעימי', דס"ל דמומר להכעיס לשחיטה יכול לשחוט אם א' עומד על גביו, אלמא דמן התורה שחיטתו שחיטה, וכל הפסול הוא רק מדרבנן, מחשש שמא לא ישחוט כהוגן. ולכן ביאר רעק"א דבאמת מי שהוא מומר לכל התורה כולה אין שחיטתו פסולה מדאורייתא, וכוונת הגמ'

(א) **אטו שער שומרון גורן הוה- פי' הריטב"א** דהקו' הוא דמוכח דלא ה' גורן, שהרי קיי"ל דמרחיקין את הגורן מן העיר חמישים אמה, וא"כ ודאי לא ה' גורן בשער העיר.

(ב) **ע"פ הדיבור שאני- פרש"י**, שהקב"ה התירו לו לפי שעה, דכתי' ואת העורבים ציויתי וכו'. וביאר הראש יוסף דמבואר דס"ל לרש"י דשחיטת מי שמומר לכל התורה כולה פסול בעצם משום דהוי כגוי, וא"כ על כרחך ה' היתר מיוחד לאלהו, דאם כל הפסול הוא משום חשש שמא מנבלו, א"כ אין מוכרח דה' היתר מיוחד ע"פ הדיבור, אלא דהעיד הקב"ה על שחיטה זו שהי' כראוי, ושפיר ה' אליהו יכול לסמוך ע"ז. וע' בריטב"א דתמה על רש"י, ודקארי לה לא ידע האי קרא. ועוד, לפי הה"א למה לא ה' איסור של בשר שנתעלם מן העין (וע' תוס' בזה). ועוד, למה יתיר לו הקב"ה בשר של איסור, וכי לא ה' יכול להביא לו בשר מעובדי' או מהו' אלפים. ולכן ביאר דגם מעיקרא ידע המקשן דאוכל ע"פ דיבור של הקב"ה, אלא דהקב"ה הבטיחו להביאו לו בשר מקרוב, דהיינו מטבחי דאחאב, ואי"צ לחוש לעורבים שיביאו לו מעלמא. וכיון דהקב"ה אמר לו דיכול לסמוך דה' משל אחאב [ולכן לא ה' חשש של בשר שנתעלם מן העין], א"כ מבואר דיכול לסמוך דשל התירא הוא, דאי לא, יש לחוש לרוב, ורוב השחיטות של בית אחאב היו ממומרים לע"ז, וא"כ ע"כ אין שחיטתן פסולה. וע"ז דחה הגמ' דע"פ הדבור שאני, דהיינו דאין צריך לחוש להרוב, דאם הקב"ה מבטיחו שיביאו לו, יכול להיות אף מן המיעוט, דכלפי הקב"ה אין רוב ואין מיעוט.

(ג) **רישא מומר לכל התורה כולה- ויש לעי', אין נעשה מומר לכל התורה כולה. וע' בתבואות שור** (ב', כ"ג), דכ' דלא מסתבר לומר דבא לידו כל התרי"ג מצוות ועבר עליהם, ואפי' לומר דרוב מצוות התורה בא לידו ק' לומר כן. ולכן פי' דלכאור' הכוונה הוא דכל מצוה שבא לידו עובר עליו, ולכן אמרי' דבזה הוי מומר לכל התורה. אלא דהק' ע"ז, דהא אי'

דאה"נ, אלא אורחא דתלמודא כשמביא מתני' לפרושי, ושוב להק'.

(ז) **מעם הארץ פרט למומר- ע' במשנה למלך** (שגגות ג', ז') שכ' דלפי דעת ר' שמעון בסוגיין, מבואר דאפי' אם עשה תשובה אח"כ, מ"מ כיון דבשעת מעשה לא הי' שב מידיעתו, אינו מביא קרבן על עבירה זו, וכמש"כ תוס'. אלא דדן לפי הת"ק, האם אמרי' דגם הוא מודה בזה, או דלמא, כיון דכל דרשת הת"ק הוא רק מעם הארץ פרט למומר, א"כ י"ל דהכל תלוי באם הוא מומר בשעת הבאת קרבן או לא, וא"כ י"ל דאם הוא כבר עשה תשובה בשעת הקרבת הקרבן, שפיר יכול להביא קרבנו, אף שהי' מומר בשעת העבירה. וכ' דלכאו' כיון דהגמ' לא הביא נפק"מ זה בין ר"ש ות"ק, משמע דגם ת"ק מודה לר"ש. וביאר דההוכחה לזה הוא מהא גופא דצריך קרא למעט מומר, דלכאו' פשוט, משום דזבח רשעים תועבה, אע"כ ללמד הא גופא, דאף אם עשה תשובה אינו מביא קרבן. אולם בהמשך כ' דאולי למסקנא אינו כן, דלמסקנא צריך קרא דמעם הארץ לומר דאם משומד על אכילת דם אינו מביא קרבן על החלב, א"כ י"ל דלעולם הת"ק חולק על ר"ש לענין אם עושה תשובה, ומה דהגמ' לא הביא נפק"מ זה בין ר"ש לרבנן, זהו רק לפי הה"א, אבל למסקנא שפיר הוי נפק"מ.

(ח) **בשאין ישראל עומד על גביו, למימרא בעי-** הק' הרמב"ן, אולי צריך לאומרו לומר דאין יכולין לסמוך על אכילת הכותי, דאפי' אם חותך כזית ואכל הכותי, מ"מ אסור לישראל, דלא אחזוק בשחיטה ואקלקלו בה. ותי' דס"ל לר"ג ובית דינו דאפי' היכא דאחזוק בה, אם לא כתיבא לא כלום הוא, וכרבנן דרשב"ג, וא"כ אם אין ישראל עומד על גביו, אין צריכים ר"ג ובית דינו לומר דאסור. והוסיף דמ"מ נסתפק הגמ' אם קיבלה מיני' או לא, דאולי ס"ל דעכ"ז צריך למימרא לאפוקי מדרשב"ג, דס"ל דאחזוקי ולא כתיבא סמכינן עלייהו.

(ט) **השתא, בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עמן לא כש"כ- ע'**

כאן להק' דמהא דהתורה אמרה שלא לקבל קרבן של מומר לכל התורה כולה וגם ממומר לע"ז, אלמא דהתורה משוי מומר לע"ז למומר לכל התורה כולה. וא"כ, כיון דמדרבנן אמרי' דמומר לכל התורה כולה גוזרין ופוסלין שחיטתו מדרבנן, א"כ גם מומר לע"ז הו"ל להיות הדין כן, ודלא כר' ענן. אולם ע' בספר שחיטת חולין דכ' ליישב דברי הש"ך, דהרשב"א עצמו בתוה"ב הקצר כ' דהטעם דשחיטת עכו"ם פסול אינו משום דאינו בר זביחה, אלא משום דעכו"ם הוא, ונתמעט מקרא ד"ואכלת מזבחור". וא"כ, י"ל בפשיטות, דקו' הגמ' הוא דנראה משם דמומר לע"ז ומומר לכל התורה כולה הו"ל כגוים, ולכן אין שחיטתן שחיטה כלל, וק' לר' ענן. אבל אי"ז ענין למי דהוי מומר לנבלות להכעיס, דאין דינו כגוי [אולם ע' ברשב"א בהמשך הגמ' דלכאו' מבואר דלא ביאר הסוגיא כדברי השחיטת חולין, דהא כ' דאם מי שהוא מומר לכה"ת כולה אין מקבלין ממנו קרבן, א"כ פשיטא דלאותה מצוה אין מקבלין ממנו, ולפי הש"ס אין רא"י בכלל, דהא מי שהוא מומר לכה"ת הו"ל כגוי, ומשו"ה אין מקבלין ממנו קרבן, ומה ענין זה למי שהוא מומר לאותה מצוה, וצ"ע בזה].

(ה) **אימא סיפא, חוץ מן המומר, וכו'- הק' הרשב"א,** מהו קו' הגמ', לימא דסיפא מיירי במומר לאותו דבר, דבזה אמרי' דאף דאינו אלא מומר לדבר אחד, מ"מ אין מקבלין קרבן ממנו, כיון שהוא מומר לאותו דבר. ותי' דא"כ היינו רישא, דאם התורה גילה דמי שהוא מומר לכל התורה דאין מקבלין ממנו קרבן על א' מן המצוות, פשיטא דמי שהוא מומר על אותה מצוה דאין מקבלין ממנו קרבן על אותה מצוה. ועוד תי', דכיון דסמכי' דמנסך יין ומחלל שבת בפרהסיא, דבהם אין מקבלין קרבן על שום מצוה מן המצוות, א"כ מסתמא המומר הלז ג"כ אין מקבלין ממנו קרבן על שום מצוה, וא"כ אין שייך לומר דמיירי במומר לדבר אחד. והריטב"א כ' דאין צריך לכל זה, דהכא מיירי בקרבנות נדבה, וא"כ אין שייך בזה מומר לאותו דבר.

(ו) **אלא הכי קאמר, חוץ המומר לנסך את היין, וכו'- העיר הרשב"א,** לכאו' לא הי' הגמ' צריך להק' דוקא מהא דנוקמי' הסיפא במומר לע"ז, דבלא"ה ג"כ ק' לר' ענן, שהרי קתני בפירוש "מנסך את היין", אלמא דמומר לנסך את היין חשיב מומר לכל התורה כולה. וכ'

בתוס' שהביא כמה קו' על זה, וכ' דיסוד הדבר הוא דאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים בענין של אכילה, שגנאי הוא לצדיק שאכל דבר של איסור. וע' ברמב"ן לקמן (ז.) שכ' דאין לתירוץ זה לא טעם ולא ריח. וצידד לומר דמה שאין הקב"ה מביא תקלה על ידן, היינו שיכשלו אחרים בחטא, אבל בצדיק עצמו, הא כתיב אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. אולם ע"ש מה שהק' ע"ז. ולבסוף כ' דהיסוד הוא דאין הקב"ה מביא תקלה, דהיינו חטא בשוגג, על ידן, שהבא לטהר מסייעין אותו, וע"ש איך שתי' עפ"ז כל הגמרות שהביא תוס'.